

El gran salt - Jonathan Lee

El rerefons d'*El gran salt* és l'atemptat que l'IRA va perpetrar el 1984 al Grand Hotel de Brighton, on se celebrava una convenció del Partit Conservador. Cinc persones van morir, si bé la primera ministra Margaret Thatcher, l'objectiu principal, en va sortir il·lesa.

Jonathan Lee (Surrey, Regne Unit, 1981) alterna a la novel·la les escenes on apareix Dan, un dels militants de l'IRA que va posar la bomba, amb escenes protagonitzades per Moose, el director de l'hotel. Són capítols llargs, dialogats i descriptius, que aprofundeixen en les seves vides i en les dels personatges que els són pròxims: per una banda, la mare de Dan i els caps de l'IRA que l'ensinistren i li donen ordres, i per l'altra Frey, la filla adolescent de Moose.

Si bé l'entorn de Belfast on es mou Dan té una relació directa amb l'explosió de la bomba a l'hotel (i per tant pot tenir un component documental), els personatges de Brighton no tenen cap relleu polític ni ideològic. Els podem veure com a víctimes de qualsevol atemptat, persones que estan mínimament al cas de les injustícies que s'esdevenen lluny de casa seva (no feia gaires anys del Bloody Sunday), i que no els passa pel cap convertir-se, elles, en víctimes d'un atac que no és indiscriminat però que assumeix la mort de civils.

Com que el rerefons de la novel·la és històric, el que volem saber com a lectors no és si esclatarà la bomba, sinó si els personatges que anem coneixent (pare i filla, però també amics i altres empleats de l'hotel) es veuran afectats per l'explosió. En aquest sentit, Jonathan Lee sap donar forma a tot de vides ordinàries, com ara la de l'home separat que mira de refer la seva vida o la de la noia insegura que no sap si anar a la universitat, i desenvolupar-les amb humor i versemblança.

Després d'uns quants capítols on la vida de l'activista irlandès es contraposa a la dels treballadors de l'hotel, arribem al tram final, on el ritme s'accelera. Falten poques hores per a l'explosió. A Brighton, els fets quotidians se succeeixen de manera inquietant (perquè sabem que aviat hi haurà morts), mentre que Dan, a Belfast, es pregunta si l'artefacte funcionarà, si afectarà la primera ministra, si serà detingut, si haurà de fugir i canviar d'identitat. En cap moment se'n penedeix, però.

Les últimes pàgines d'*El gran salt* són les més fluïxes. Jonathan Lee podria haver aturat la novel·la en el moment de l'explosió o bé haver-ne narrat les conseqüències, però prefereix limitar-se a esbrinar si se salven els personatges que hem anat coneixent a les pàgines anteriors.

Amb tot, val la pena llegir aquest llibre, un díptic entre la vida d'una família irlandesa castigada per les circumstàncies i una família anglesa que també es considera víctima però que per a l'IRA és més aviat còmplice passiva. En un primer moment fa pensar en *Terrorista* (2006), l'última novel·la de John Updike, que mira d'entendre les causes per les quals un jove musulmà de Nova Jersey es converteix en activista. Després, però, recorda *Les noies* (2016),

d'Emma Cline, que en comptes de narrar els crims de la família Manson es decanta per rescatar l'ambient d'aquells anys. Així mateix, *El gran salt* narra com es vivia en aquells ambients pròxims -per activa o per passiva- a l'atemptat. Pel que fa a Margaret Thatcher, que amb prou feines apareix a la novel·la, la bomba va tenir el poder de ressuscitar-la políticament.